Sivistysvaliokunnalle
HE 175/2026

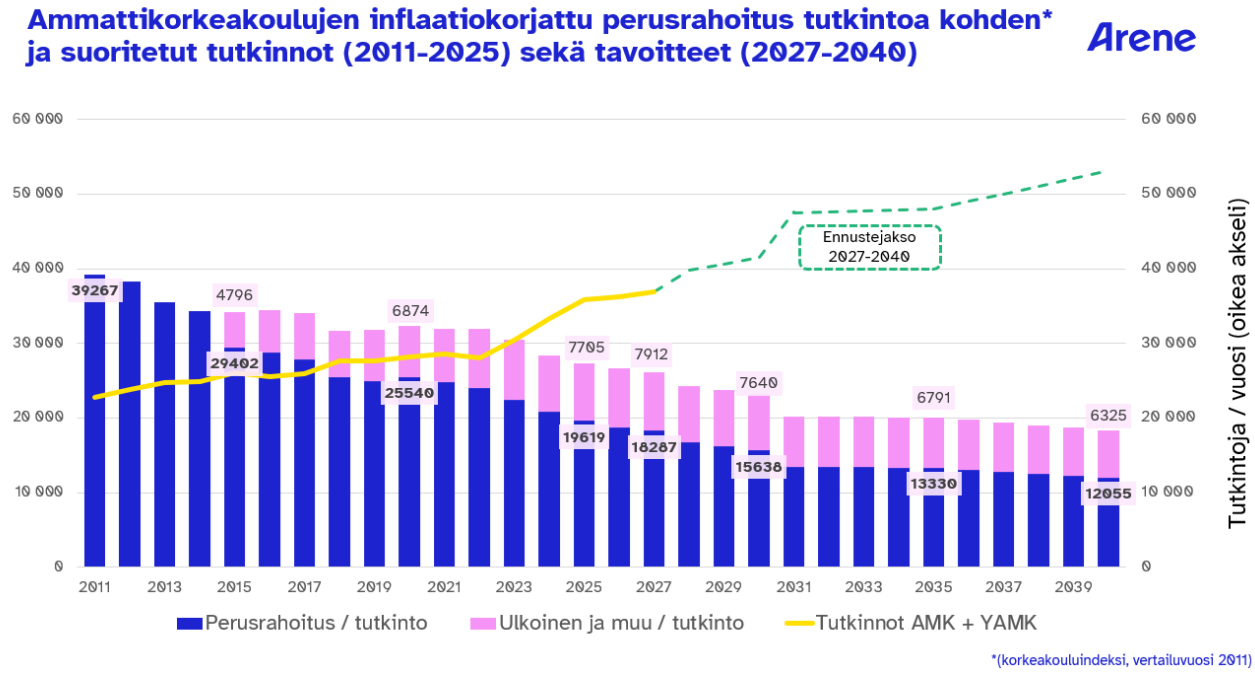
Valtion vuoden 2027 talousarvioesityksen vaikutus Suomen ammattikorkeakouluihin

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene kiittää mahdollisuudesta lausua sivistysvaliokunnalle vuoden 2027 talousarvioesityksestä.

Vuonna 2027 ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus kasvaa nimellisesti, mutta kustannuspaine syö kasvua

Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus nousee vuoden 2026 tasosta 1 041,011 miljoonasta eurosta 1 055,965 miljoonaan euroon eli yhteensä 14,954 miljoonaa euroa.

Talousarvioesityksessä ammattikorkeakouluindeksi on 2,7 % ja sen vaikutus on 25,661 miljoonaa euroa.

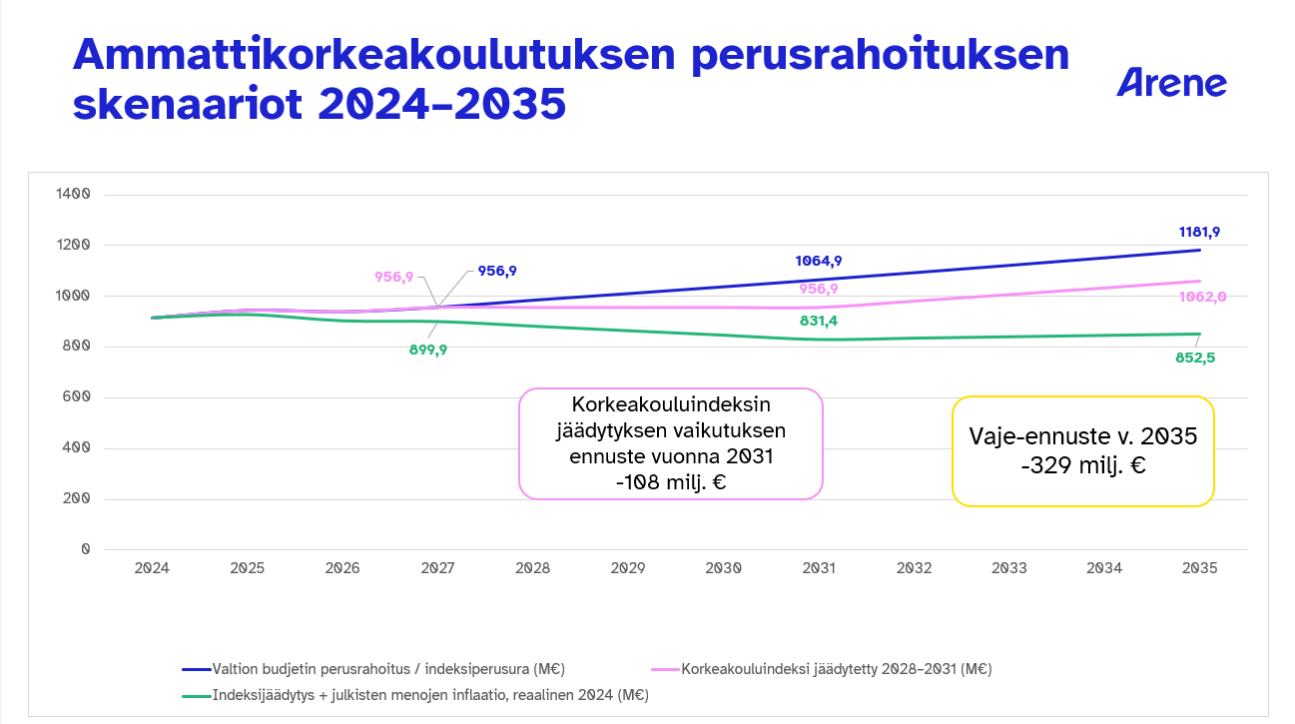
Käytännössä rahoitus ei kasva samassa määrin kuin leikkaavat indeksit, vaan ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoitus kasvaa hitaammin kuin indeksin kuvaama kustannustaso. Tämä kaventaa ammattikorkeakoulujen liikkumavaraa suhteessa henkilöstöön, opetukseen, ohjaukseen ja muuhun perustoimintaan.

Vuonna 2027 OKM on asettanut ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteiden määräksi 29 500 ammattikorkeakoulututkintoa ja 7400 YAMK-tutkintoa (eli ylempää ammattikorkeakoulututkintoa).

Tavoiteajassa valmistuvien ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuuden tavoite nousee 70 prosenttiin (vuonna 2024 tavoite oli 68 % ja vuonna 2025 tavoite oli 68,7 %). Tämä lisää painetta opetuksen määrään, opintojen ohjaukseen, opiskelijapalveluihin ja opintojen läpäisyä tukeviin rakenteisiin samaan aikaan, kun rahoituksen reaalinen liikkumavara kiristyy. Perusrahoitus siis kasvaa, mutta samalla kasvaa myös ammattikorkeakoulujen koulutustehtävä.

Talousarvioesityksessä korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen kohdistetaan yhteensä 22,2 miljoonaa euroa. Lisääntyvä sisäänotto kasvattaa opetuksen, ohjauksen, tilojen, digitaalisten palvelujen ja myöhemmin myös harjoittelupaikkojen tarvetta.

Vaikutus on ylivuotinen eli uudet lisäpaikat resursoidaan em. tuen avulla. Tämänkin vuoksi on erityisen tärkeää, että ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta ei tulevaisuudessa leikata, koska mahdollinen leikkaus vaikuttaisi myös em. lisäpaikkoihin. Aloituspaikkojen lisääminen kasvattaa ammattikorkeakoulujen opiskelijamäärää useaksi vuodeksi eteenpäin.

Ammattikorkeakoulujen TKI-rahoitus kasvaa, mutta valtion TKI-rahoituksen merkittävimmät lisäykset painottuvat rahoituskanaviin, joista ammattikorkeakoulujen toteutunut rahoitusosuus on ollut pieni

Talousarvioesityksessä ammattikorkeakouluihin kohdistuvan T&K-rahoituksen arvio kasvaa 133 miljoonasta eurosta 139 miljoonaan euroon eli yhteensä 6 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti

Business Finlandin T&K-rahoitus kasvaa 160 miljoonaa euroa ja Suomen Akatemian rahoitus 63 miljoonaa euroa.

Business Finlandin vuoden 2025 rahoituksesta ammattikorkeakouluille kohdistui 14 miljoonaa euroa tutkimusrahoitusta, mikä vastasi vain noin 1,3 prosenttia Business Finlandin kaikesta myöntämästä rahoituksesta ja noin 2 prosenttia sen T&K-rahoituksesta.

Tämän vuoksi Business Finlandin ja Suomen Akatemian määrärahojen voimakas kasvu ei sellaisenaan tarkoita vastaavaa rahoituksen kasvua ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan.

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta olennaista on, miten kasvava kilpailtu rahoitus tosiasiallisesti kohdentuu eri korkeakoulusektoreille ja kuinka hyvin rahoitusinstrumentit tunnistavat ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimuksen, yritysyhteistyön ja alueellisen TKI-toiminnan.

Ammattikorkeakoulujen omaan momenttiin sisältyvä T&K-toiminnan vahvistamisen rahoitus kasvaa 15 miljoonaan euroon.

Vuoden 2026 vastaava määrä oli 10 miljoonaa euroa. Tämä kasvattaa ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia vahvistaa soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä, mutta rahoitus muodostaa edelleen hyvin pienen osan valtion koko 3,41 miljardin euron T&K-rahoituksesta.

EU:n T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus ammattikorkeakouluille laskee.

Ammattikorkeakouluille kohdistuva osuus laskee 1,1 miljoonasta eurosta 0,7 miljoonaan euroon ja muodostaa vain yhden prosentin 55 miljoonan euron kansallisen vastinrahan kokonaisuudesta. Käytännössä vähenevä osuus pienentää em. rahoitusmekanismin kautta saatavaa kansallista tukea EU-hankkeisiin ja kasvattaa ammattikorkeakoulujen tarvetta kattaa hankkeiden omarahoitusosuuksia muista lähteistä.

Avoimen korkeakoulutuksen merkitys kasvaa sekä koulutusväylänä että rahoituslähteenä.

Avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston opintosetelikokeiluun osoitetaan yhteensä 18,6 miljoonaa euroa. Tavoitteena on nopeuttaa nuorten siirtymistä korkeakoulutukseen.

Ammattikorkeakouluille tämä tarkoittaa mahdollisuutta kasvattaa avoimen tarjontaa ja väyläkoulutusta, mutta samalla tämä myös lisää opetuksen, ohjauksen ja opiskelijahallinnon työmäärää.

Talousarvio ei erittele 18,6 miljoonan euron jakautumista ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä.

Valtionrahoituksessa kasvatetaan samalla oletusta ammattikorkeakoulujen omista koulutustuloista. Ammattikorkeakoulujen momentin mitoituksessa avoimen korkeakoulutuksen tulojen kasvattaminen vähentää valtionrahoitusta 1,65 miljoonaa euroa ja EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksujen vähimmäismäärää korotetaan 3 miljoonaan euroon. Käytännössä rahoitusmallissa suurempi osa toiminnan rahoituksesta oletetaan saatavan opiskelijoilta perittävistä maksuista julkisen rahoituksen sijasta. Tämän olettamuksen johdosta valtion osuutta pienennetään.

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta kyse on rahoitusvastuun osittaisesta siirtämisestä valtiolta ammattikorkeakouluille ja opiskelijoille. Tämä tarkoittaa myös, että ammattikorkeakoulut kantavat riskin siitä, toteutuvatko arvioidut opiskelija- ja maksutulot käytännössä.

Kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin taloudellinen merkitys kasvaa. Lukuvuosimaksuihin perustuva valtionrahoituksen vähennys kytkee ammattikorkeakoulujen taloutta aiempaa vahvemmin kansainvälisten opiskelijoiden määrään ja maksutuloihin. Valtio käytännössä poistaa omaa riskiä ja vastuuta rahoituksesta ja siirtää sitä ammattikorkeakouluille sekä opiskelijoille. Tämä lisää opiskelijarekrytoinnin, kansainvälisten koulutusohjelmien vetovoiman ja opiskelijoiden Suomessa pysymisen taloudellista merkitystä ammattikorkeakouluille entisestään.

Alue- ja rakennerahastorahoitus säilyy ammattikorkeakouluille merkittävänä rahoituslähteenä. Vuodelle 2027 budjetoidaan 345, 230 miljoonaa euroa uusia ohjelmakauden 2021–2027 myöntämisvaltuuksia. Rahoituksen tavoitteisiin kuuluvat elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta, pk-yritysten kasvu, osaamisen kehittäminen ja alueiden uudistuminen. Nämä ovat toimintoja, joissa ammattikorkeakoulut toimivat alueellisesti yritysten, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Ammattikorkeakoulujen asema rahoituksen keskeisinä toteuttajina on siksi turvattava, jotta rahoitus vahvistaa yritysten uudistumista, alueiden osaamispohjaa ja elinvoimaa koko Suomessa.

Korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvaa, mikä kasvattaa myös opiskeluterveydenhuollon palvelutarvetta

Talousarvion laskelmassa opiskelijamäärä kasvaa 308 000 opiskelijasta 317 000 opiskelijaan. YTHS:n hyväksyttävä opiskelijakohtainen kustannus on 306 euroa ja laskennallinen valtion rahoitusosuus 74,69 miljoonaa euroa. Vuoden 2027 momentille budjetoidaan 70,69 miljoonaa euroa, koska rahoituksessa käytetään lisäksi 4 miljoonaa euroa siirtyviä eriä. Ammattikorkeakoulujen kannalta palvelujen riittävyys vaikuttaa opiskelukykyyn, opintojen etenemiseen ja valmistumiseen.

Sote-harjoittelujen valtionkorvaus tukee harjoittelupaikkojen järjestämistä, mutta rahoitus laskee hieman vuodesta 2026. Vuodelle 2027 esitetään 9 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijoiden harjoittelukorvauksiin. Vuonna 2026 määräraha on 9,96 miljoonaa euroa, joten rahoitus vähenee 960 000 euroa eli noin 9,6 prosenttia.

Rahoitusta ei makseta ammattikorkeakouluille, vaan hyvinvointialueille ja muille harjoittelupaikoille korvauksena opiskelijoiden ohjaamisesta aiheutuvista kustannuksista. Määrärahan pienentyminen voi vähentää harjoittelupaikkojen mahdollisuuksia ottaa opiskelijoita ja varata henkilöstöä heidän ohjaukseensa. Ammattikorkeakouluille tämä voi näkyä vaikeutena löytää opiskelijoille riittävästi tutkintoon kuuluvia harjoittelupaikkoja.

Korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointiin kohdistunut erillinen miljoonan euron valtionavustus päättyy. Vuonna 2026 momenttiin sisältyy miljoonan euron erillinen hyvinvointiavustus YTHS:lle, ja vuoden 2027 mitoituksessa tämä määräaikainen rahoitus poistuu. Tämä vähentää erillistä hankerahoitusta opiskelijoiden hyvinvointia tukeviin toimiin samaan aikaan kun opiskelijamäärä kasvaa.

Talousarvio sisältää samalla 2 miljoonaa euroa korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyttä ja hyvinvointia tukeviin kehittämishankkeisiin. Rahoituksella kehitetään matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja, opiskelijoiden hyvinvointia tukevia palvelumalleja ja opiskeluterveydenhuollon digitaalisia työkaluja. Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta rahoitus

tukee opiskelukykyä ja palvelujen kehittämistä, mutta kyse on määräaikaisesta kehittämisrahoituksesta eikä ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta.

Yhteisiin digitaalisiin ja laskennallisiin infrastruktuureihin kohdistetaan huomattavia panostuksia. Korkeakoulujen ja tieteen yhteisiin tietoteknisiin palveluihin ja digitalisaatioon osoitetaan 20, 291 miljoonaa euroa, datanhallinnan ja suurteholaskennan infrastruktuureihin enintään 25 miljoonaa euroa ja LUMI-tekoälytehtaaseen 75 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakoulujen hyöty riippuu siitä, kuinka laajasti ne pääsevät käyttämään infrastruktuuria koulutuksessa ja TKI-toiminnassa.

Tiedoksi: Yleiskuva ammattikorkeakoulujen OKM:stä saadusta rahoituksesta vuonna 2026

